កុម្មាសបិណ្ឌិជាតក

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា
នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា

រៀបរៀងដោយ

ខ្ញុំព្រះករុណាខ្ញុំបាទ

កុល ផេង

ព.ស. ២៥៦៤

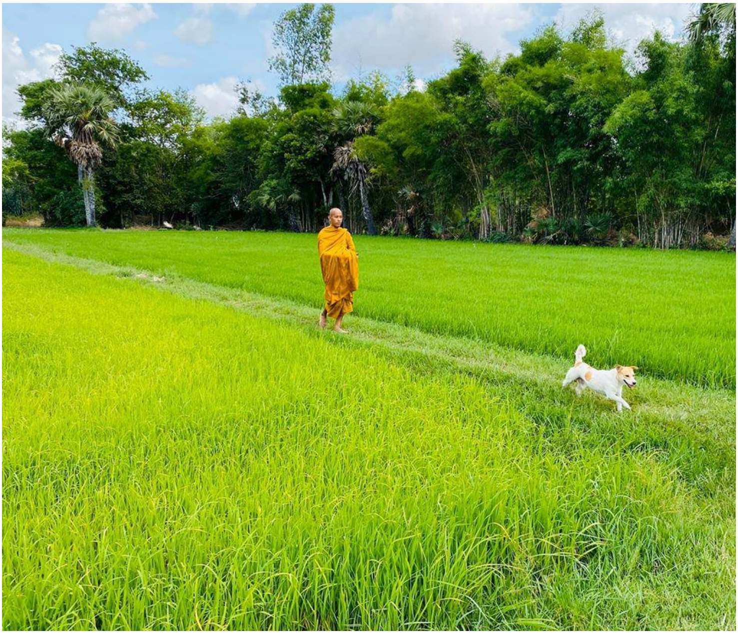

ខ្ញុំបានញុំាងចិត្ត ឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះសមណៈ
បាននិមន្តលោកឲ្យគង់លើកម្រាលស្លឹកឈើ
លុះខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ បានប្រគេននំ
កុម្មាសដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធដោយដៃខ្លួនឯង

កុម្មាសបិណ្ឌិជាតក

រៀបរៀងដោយ

បណ្ឌិត **កុល ផេង**

សីល សមាធិ បញ្ញា

ការផ្សាយរបស់ពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា

នៃសាកលវិទ្យាល័យបញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា

ព.ស. ២៥៦៤

ឈ្មោះសៀវភៅ	**កុម្មាសបិណ្ឌិជាតក**
រៀបរៀងដោយ	បណ្ឌិត **កុល ផេង**
	ប្រធានពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា
	នៃសាកលវិទ្យាល័យ
	បញ្ញាសាស្ត្រកម្ពុជា
ទីតាំងធ្វើ	ពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា
ការផ្សាយ	របស់ពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា
រក្សាសិទ្ធិ	ពុទ្ធិកបណ្ឌិតសភា
កាលបរិច្ឆេទ	ថ្ងៃសៅរ៍ ៨ រោច ខែជេស្ឋ
	ឆ្នាំជូត ទោស័ក ព.ស.
	២៥៦៤ ច.ល. ១៣៨២
	ម.ស. ១៩៤២ ត្រូវនឹងថ្ងៃ
	ទី ១៣ ខែ មិថុនា គ.ស.
	២០២០

កុម្មាសបិណ្ឌិជាតក

បុព្វនិទាន

ព្រះសាស្ដាកាលស្ដេចគង់នៅក្នុងវត្តជេតពន ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះនាងមល្លិកាទេវី បានត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះ មានពាក្យថា **ឯ ភិរត្តិ** *ដូច្នេះជាដើម ។*

បច្ចុប្បន្ននិទាន

ពិតមែនហើយ ព្រះនាងមល្លិកាទេវីនោះ ជាធីតារបស់នាយមាលាការដែលជាប្រធាន នៅក្នុងនគរសាវត្ថី ព្រះនាងមានបុណ្យច្រើន ទ្រទ្រង់នូវរូបដ៏ឧត្តមក្នុងកាលមានអាយុ ១៦ ឆ្នាំ ។ ថ្ងៃមួយ ព្រះនាងកាលទៅកាន់បុប្ផារាម (សួនផ្កា) ជាមួយនឹងកុមារិកាទាំងឡាយ បានកាន់យកនំកុម្មាស ៣ ដុំ ដាក់ក្នុងកញ្ច្រែងផ្កា ហើយទៅ ។ កាលកំពុងចេញពីនគរ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគដែលបញ្ចេញព្រះរស្មីអំពីព្រះ

កាយទ្រង់មានភិក្ខុសង្ឃជាបរិវារ កំពុងចូលទៅក្នុងនគរ នាងក៏បង្អោននំកុម្មាសទាំង ៣ ថ្វាយ ។ ព្រះសាស្ដាបង្អោនបាត្រដែលស្ដេចចតុមហារាជថ្វាយទទួល (នំរបស់នាង) ។ ចំណែកនាងមល្លិកាថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះតថាគតហើយ កាន់យកបីតិដែលមានព្រះពុទ្ធជាអារម្មណ៍ ហើយឋិតនៅទីដ៏សមគួរមួយ ។ ព្រះសាស្ដាសម្លឹងមើលនាង ទ្រង់ធ្វើការញញឹមហើយស្ដេចយាងទៅ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុសួរព្រះមានព្រះភាគថា "បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុដូចម្ដេចបច្ច័យដូចម្ដេច ជាហេតុនៃការញញឹមរបស់ព្រះតថាគត?" ។ លំដាប់នោះ ព្រះសាស្ដាត្រាស់ហេតុនៃការញញឹមដល់ព្រះអានន្ទថា "ម្នាលអានន្ទ ដោយ

ផលនៃដុំនំកុម្មាសទាំងនេះ កុមារិកានេះនឹងក្លាយជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះបាទកោសល ក្នុងថ្ងៃនេះឯង” ។

ចំណែកនាងកុមារិកាក៏ទៅកាន់បុប្ផារាម (សួនផ្កា) ។ ថ្ងៃនោះ ព្រះបាទកោសលធ្វើសង្គ្រាមជាមួយនឹងព្រះបាទអជាតសត្រូវ ព្រះអង្គបរាជ័យ រត់គេចហើយ ឡើងជិះសេះ ធ្វើដំណើរមក ទ្រង់ឮសំឡេងច្រៀងរបស់នាង ទ្រង់មានព្រះទ័យប្រតិព័ទ្ធ បញ្ជាឲ្យសេះបែរមុខទៅកាន់អារាមនោះ ។ កុមារិកានោះជាអ្នកដល់ព្រមដោយបុណ្យ បានឃើញព្រះរាជាហើយមិនរត់ឡើយ នាងមកចាប់ខ្សែបង្ហៀរសេះ, ព្រះរាជាគង់លើខ្នងសេះនោះឯងសួរនាងថា “នាងមានស្វាមី ឬមិនមាន?” ទ្រង់ដឹងនូវភាពមិនមានស្វាមី ក៏ចុះអំពីសេះ ទ្រង់ហត់នឿយព្រោះខ្យល់និងកម្ដៅ ក៏ផ្ទុំកើនភ្លៅ

របស់នាង សម្រាកបានមួយស្របក់ ឲ្យនាងជិះលើខ្នង សេះ ទ្រង់មានពលកាយជាបរិវារ ស្ដេចយាងចូលព្រះ នគរ បញ្ជូននាងទៅកាន់ផ្ទះរបស់ត្រកូលខ្លួន ក្នុងពេល រសៀល ទ្រង់បញ្ជូនយានទៅ ឲ្យនាំនាងពីផ្ទះរបស់ ត្រកូល ដោយការរាប់អានដោយជំនូន ឲ្យតម្កល់ទុក សូម្បីនូវគំនររតនៈ ប្រទានការអភិសេក ធ្វើជាអគ្គ- មហេសី ។ ចាប់ពីពេលនោះមក ព្រះនាងបានជាទី ស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់ព្រះរាជា, ជាស្ត្រីដល់ព្រម ដោយកល្យាណធម៌ ៥ មានការក្រោកមុនជាដើម និង ប្រតិបត្តិស្វាមីដូចជាទេវតា, ហើយព្រះនាងក៏ជាអ្នក ស្និទ្ធស្នាលសូម្បីនឹងព្រះពុទ្ធ ។ ភាពជាអ្នកបាននូវ សម្បត្តិដោយសារការថ្វាយនំកុម្មាស ៣ ដុំរបស់ព្រះ នាង បានផ្សព្វផ្សាយទៅ ទូទាំងសកលនគរ ។

ថ្ងៃមួយ ភិក្ខុទាំងឡាយគង់សន្ទនាគ្នាក្នុងសាលាធម្មសភាថា "ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ព្រះនាងមល្លិកាទេវីថ្វាយនំកុម្មាស ៣ ដុំដល់ព្រះពុទ្ធ ក្នុងថ្ងៃនោះឯង ក៏បានដល់នូវការអភិសេក ដោយផលនៃការថ្វាយនំកុម្មាសទាំងនោះ ឱ! ព្រះពុទ្ធមានមហាគុណអស្ចារ្យមែនហ្ន៎!" ។ ព្រះសាស្ដាស្ដេចយាងមកហើយត្រាស់សួរថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញនេះអ្នកទាំងឡាយអង្គុយសន្ទនាគ្នាអំពីរឿងអ្វី?" កាលភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា "ដោយរឿងឈ្មោះនេះ" ទើបទ្រង់ត្រាស់ថា "ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនជាអស្ចារ្យទេដែលព្រះនាងមល្លិកាថ្វាយនំកុម្មាស ៣ ដុំដល់ព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធមួយអង្គ ហើយបានភាពជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះបាទកោសលនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ? ព្រោះ

ភាពជាអ្នកមានគុណធំរបស់ព្រះពុទ្ធ (ព្រះពុទ្ធមានគុណធំ) ។ ចំណែកឯបោរាណកបណ្ឌិតទាំងឡាយ ថ្វាយនំកុម្មាសដែលមិនប្រៃ មិនមានប្រេង មិនមានស្ករអំពៅ ដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ដោយផលនៃទាននោះ ក្នុងអត្តភាពទី ២ ក៏បានដល់នូវសិរីរាជ-សម្បត្តិ ក្នុងដែនកាសី ដែលមានទំហំ ៣០០ យោជន៍" ដូច្នេះហើយ ទ្រង់នាំយកអតីតនិទានមកសម្ដែងថា

អតីតនិទាន

ក្នុងអតីតកាល កាលព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជសម្បត្តិ នៅក្នុងនគរពារាណសី ព្រះពោធិសត្វកើតក្នុងត្រកូលក្រីក្រមួយ កាលចម្រើនវ័យធំហើយ ធ្វើការស៊ីឈ្នួលឲ្យសេដ្ឋីមួយ ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត ។ ថ្ងៃមួយ ព្រះពោធិសត្វកាន់នំកុម្មាស ៤ ដុំមកអំពីផ្សារដោយគិតថា "នំកុម្មាសទាំងនេះនឹងជាអាហារព្រឹករបស់យើង"

ពេលលោកកំពុងទៅធ្វើការ បានឃើញព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៤ អង្គ កំពុងចូលមក មានមុខឆ្ពោះកាន់នគរពារាណសី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ព្រះពោធិសត្វគិតថា "លោកម្ចាស់ទាំងនេះ ទៅកាន់ក្រុងពារាណសី សំដៅទៅរកភិក្ខា ចំណែកយើងមាននំកុម្មាស ៤ ដុំ យើងគប្បីប្រគេននំទាំងនេះដល់លោកម្ចាស់" គិតហើយ ចូលទៅជិតថ្វាយបង្គំព្រះបច្ចេកពុទ្ធ រួចពោលថា "បពិត្រលោកម្ចាស់ ខ្ញុំករុណាមាននំកុម្មាស ៤ ដុំ ក្នុងដៃ ខ្ញុំសូមប្រគេននំទាំងនេះដល់លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់មេត្តាទទួលនំទាំងនេះចុះ បុណ្យនឹងជារបស់ខ្ញុំ នឹងបានជាប្រយោជន៍ និងសេចក្ដីសុខអស់កាលដ៏យូរ" ដូច្នេះហើយ បានដឹងការទទួលនិមន្តរបស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធហើយ លោកពូនខ្សាច់ រៀបចំអាសនៈ បាំង

ពិតានខាងលើ និមន្តព្រះបច្ចេកពុទ្ធឲ្យគង់តាមលំដាប់ នាំផ្ទាំងដែលមានទឹកពេញមក ស្រោចនូវទក្ខិណោទក តម្កល់នំកុម្មាស ៤ ដុំទុក រួចថ្វាយបង្គំ ហើយពោលថា “**ភន្តេ ឯតេសំ និស្សន្ទេន ទលិទ្ទគេហេ និព្វត្តិ នាម មា ហោតុ, សព្វញ្ញុតញ្ញាណប្បដិវេធស្ស បច្ចយោ ហោតុ** *បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ដោយផលនៃការថ្វាយនំកុម្មាសទាំងនេះ ដែលឈ្មោះថា ការកើតក្នុងផ្ទះក្រីក្រ សូមកុំឲ្យមានឡើយ, និងសូមជាបច្ច័យនៃការចាក់ធ្លុះ បានសម្រេច ត្រាស់ដឹងនូវសព្វញ្ញុតញ្ញាណ” ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏ឆាន់ ពេលឆាន់រួចហើយ លោកធ្វើអនុមោទនា រួចហោះទៅកាន់ញកភ្នំនន្ទមូលក៍វិញ ។*

ព្រះពោធិសត្វផ្គងអញ្ជលី កាន់យកបីតិ ដែលមានដំណើរព្រះបច្ចេកពុទ្ធជាអារម្មណ៍ ពេលព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងនោះកន្លងផុតចក្ខុវិស័យហើយ លោកក៏ទៅធ្វើការ និងរលឹកនូវទានរហូតដល់អស់អាយុ ធ្វើកាលកិរិយាហើយ, ដោយផលនៃទាននោះ បានកើតក្នុងផ្ទៃព្រះអគ្គមហេសី របស់ព្រះបាទពារាណសី (កាលប្រសូតហើយ) ញាតិទាំងឡាយដាក់ព្រះនាមឲ្យថា **ព្រហ្មទត្តកុមារ** ។ ព្រះពោធិសត្វនោះ ចាប់ពីពេលដែលចេះដើរដោយព្រះបាទមក ទ្រង់ឃើញកិរិយាអាការៈរបស់ខ្លួនក្នុងជាតិមុនយ៉ាងប្រាកដជាក់ច្បាស់ ដោយ**ជាតិស្សរញាណ** (ញាណជាគ្រឿងរលឹកជាតិ) ដូចឃើញមុខក្នុងកញ្ចក់ដែលថ្លា ថា យើងជាអ្នកធ្វើនូវការស៊ីឈ្នួលក្នុងនគរនេះឯង កាលទៅធ្វើការ

បានថ្វាយនំកុម្មាស ៤ ដុំ ដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ដោយផលនៃទាននោះ ទើបានកើតក្នុងទីនេះ ។ ព្រះពោធិសត្វកាលធំពេញវ័យហើយ បានទៅកាន់នគរតក្កសិលា សិក្សារៀនសូត្រសិល្បសាស្ត្រទាំងពួង ហើយត្រឡប់មក សម្ដែងសិល្បៈដែលខ្លួនបានសិក្សាថ្វាយព្រះបិតា ព្រះរាជបិតាមានចិត្តត្រេកអរ បានតែងតែងជាឧបរាជ, ខាងក្រោយមក កាលបិតាកន្លងផុតទៅ ព្រះពោធិសត្វក៏បានតាំងនៅក្នុងរាជសម្បត្តិ ។ លំដាប់នោះ អាមាត្យទាំងឡាយនាំព្រះរាជធីតារបស់ព្រះបាទកោសលដែលមានរូបដ៏ឧត្តម មកអភិសេកធ្វើជាអគ្គមហេសីរបស់ព្រះអង្គ, ក្នុងថ្ងៃ**ឆត្តមង្គល**របស់ព្រះអង្គ មនុស្សទាំងឡាយនាំគ្នាតាក់តែងនគរទាំងមូលឲ្យដូចជាទេវនគរ ។

ព្រះពោធិសត្វធ្វើប្រទក្សិណនគរហើយ ស្ដេចឡើងកាន់**អលង្កតប្រាសាទ** ទ្រង់ឡើងប្រថាប់លើបល្ល័ង្ក ដែលមាន**សមុស្សិតស្វេតច្ឆត្រ**បាំងទុក នៅកណ្ដាល**មហាតលដ្ឋាន** ទ្រង់សម្លឹងមើលសិរីសម្បត្តិដែលជាទីត្រេកអរនៃចិត្តដ៏ក្រៃលែង គឺ ពលនិករទាំងឡាយដែលនាំគ្នាមកគាល់ មួយចំណែកជាពួកអាមាត្យ, មួយចំណែកជាគហបតី មានព្រាហ្មណ-គហបតីជាដើមដែលជាអ្នកមានសម្បត្តិផ្សេងៗ និងមានភាពរុងរឿងដោយសិរីដ៏វិសាល, មួយចំណែកជាប្រជាជនអ្នកក្រុងដែលមានដៃកាន់គ្រឿងបណ្ណាការផ្សេងៗ, មួយចំណែកជាពួកស្រីរបាំដែលមានចំនួន ១៦០០០ នាក់ ហាក់បីដូចជាពួកស្រីទេពអប្សរដែលប្រដាប់តាក់តែងហើយ ទ្រង់ក៏រលឹកបុព្វកម្មរបស់ខ្លួន

និងរលឹកគុណព្រះបច្ចេកពុទ្ធថា "សិរីសម្បត្តិសួម្បី ទាំងអស់នេះ គឺ សុវណ្ណបិណ្ឌិកៈ កម្រងផ្កាមាស ស្វេតច្ឆត្រ ហត្ថិពាហនៈ អស្សពាហនៈ រថពាហនៈជាច្រើនពាន់ ឃ្លាំងដែលពេញដោយកែវមណី កែវមុក្តាជាដើម មហាប្រឹថពីដែលពេញដោយធញ្ញជាតិផ្សេងៗ នារីទាំងឡាយដែលមានសភាពដូចជាទេពអប្សរ សិរីសម្បត្តិរបស់យើងទាំងអស់នេះ មិនមែនបានមកអំពីសម្នាក់បុគ្គលដទៃ គឺបានមកអំពីការថ្វាយនំកុម្មាស ៤ ដុំ ដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ៤ អង្គ, យើងអាស្រ័យព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងនេះ ទើបបានសម្បត្តិទាំងនេះ" ដូច្នេះ ទ្រង់ក៏ធ្វើកម្មរបស់ខ្លួនឲ្យប្រាកដ ។ កាលទ្រង់កំពុងរលឹកនូវបុព្វកម្មនោះឯង បីតិក៏ពេញប្រៀបទូទាំងសរីរកាយ ។ ព្រះពោធិសត្វមានព្រះទ័យសើមដោយបីតិ

*កាលនឹងច្រៀងនូវ**ឧទានគីតៈ** (ចម្រៀងជាការបន្លឺឧទានវាចា) ក្នុងកណ្ដាលមហាជន ទើបត្រាស់ ២ គាថាថា*

១. ន កិរត្ថិ អនោមទស្សិសុ
បារិចរិយា ពុទ្ធេសុ អប្បិកា
សុក្ខាយ អលោណិកាយ ច
បស្ស ផលំ កុម្មាសបិណ្ឌិយា ។

បានឮថា ការបម្រើព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលលោកមានពោធិញ្ញាណ មិនថោកថយ មិនមែនមានផលានិសង្សតិចតួចឡើយ អ្នកចូរមើលផលនៃដុំនំកុម្មាសៈ ដែលសោះកក្រោះ ឥតរសប្រៃ ។

២. ហត្ថិគវាស្សា ចិមេ ពហូ
ធនធញ្ញំ បថវី ច កេវលា

ភរិយោ ចិមា អច្ឆរូបមា
បស្ស ផលំ កុម្មាសបិណ្ឌិយា ។

ដំរី គោ និងសេះ ដ៏ច្រើនទាំងនេះផង ទ្រព្យស្រូវ និងផែនដីទាំងអស់ផង នាងនារីទាំងឡាយដែលប្រៀបដូចជាស្ត្រីអប្សរទាំងនេះផង សុទ្ធតែជារបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរមើលនូវផលនៃដុំនំកុម្មាសៈ ។

សេចក្តីអធិប្បាយ

ទក្ខិណាទានដែលទាយកកំណត់គុណរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ញុំាងចេតនាទាំង ៣ របស់អ្នកប្រាជ្ញាការកើតផលឲ្យផូរផង់ ហើយទើបថ្វាយ ឈ្មោះថា មានផលតិចរមែងមិនមាន មានតែនឹងឲ្យមហាសម្បត្តិ ក្នុងភពដែលកើតហើយប៉ុណ្ណោះ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងទីនេះ ទើបមានពាក្យដែលលោកពោលជាសាធកៈថា

នត្ថិ ចិត្តេ បសន្នម្ហិ, អប្បិកា នាម ទក្ខិណា;

តថាគតេ វា សម្ពុទ្ធេ, អថ វា តស្ស សាវកេ។

កាលបើ ចិត្តជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះតថាគតជា សម្ពុទ្ធ ឬសាវ័ករបស់ព្រះតថាគតហើយ ទក្ខិណាទាន ឈ្មោះថា មានផលតិច មិនមែនឡើយ[១] ។

តិដ្ឋន្តេ និព្វុតេ ចាបិ, សមេ ចិត្តេ សមំ ផលំ;

ចេតោបណិធិហេតុ ហិ, សត្តា គច្ឆន្តិ សុគ្គតឹ។

កាលព្រះតថាគតឋិតនៅក្តី បរិនិព្វានទៅក្តី បើ តាំងចិត្តស្មើ ផលក៏ស្មើ ដ្បិតថា សត្វទាំងឡាយ មាន ការតម្កល់ចិត្តទុកជាហេតុ ទើបទៅកាន់សុគតិបាន[១] ។

ដើម្បីសម្តែងសេចក្តីនោះ គប្បីនាំរឿងក្នុង ***វិមានវត្ថុ****មកជាសាធក: មានជាដើមយ៉ាងនេះថា*

---

[១]. ខុទ្ទក. វិមានវត្ថុ បីតវិមាន បិ. ៥៥ ទំ. ១០០-១០១ ។

ទីពេជនំ អហាមធាសឹំ,

ភិក្ខុនោ បិណ្ឌាយ ចរន្តស្ស។

ខ្ញុំបានឲ្យនូវបាយដែលលាយដោយទឹកដោះស្រស់ ដល់ភិក្ខុដែលត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត[១] ។

តស្សា មេ បស្ស វិមានំ,

អច្ឆរា កាមវណ្ណិនីហមស្មិ។

សូមលោកមើលនូវវិមានរបស់ខ្ញុំនោះចុះ ខ្ញុំជាស្ត្រីអប្សរ មានសម្បុរជាទីប្រាថ្នា[១] ។

អច្ឆរាសហស្សស្សាហំ,

បវរា បស្ស បុញ្ញានំ វិបាកំ;

តេន មេតាទិសោ វណ្ណោ,

តេន មេ ឥធ មិជ្ឈតិ។

---

[១] . *វិមានវត្ថុ បិ. ៥៥ ទំ. ៦៨ ។*

ខ្ញុំជាស្រីប្រសើរ ជាងស្ត្រីអប្សរទាំងមួយពាន់ សូមលោករមិលមើល នូវផលនៃបុណ្យទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាសម្បុររបស់ខ្ញុំ ប្រាកដដូច្នោះ ព្រោះដំណើរនោះ ផលទើបសម្រេចដល់ខ្ញុំក្នុងទីនេះផង[១] ។

ឧប្បជ្ជន្តិ ច មេ ភោគា,
យេ កេចិ មនសោ បិយា;
តេនម្ហិ ឯវំ ជលិតានុភាវា,
វណ្ណោ ច មេ សព្វទិសា បភាសតិ។

ភោគៈទាំងឡាយណានីមួយ ដែលជាទីពេញចិត្ត ភោគៈទាំងនោះក៏កើតឡើងដល់ខ្ញុំផង ខ្ញុំមានអានុភាពដ៏រុងរឿងយ៉ាងនេះ ទាំងសម្បុររបស់ខ្ញុំ ក៏ភ្លឺច្បាស់សព្វទិស ដោយផលបុណ្យនោះ[១] ។

---

[១]. វិមានវត្ថុ បិ. ៥៥ ទំ. ៦៨ ។

បានឮមកថា ព្រះពោធិសត្វទាំងឡាយ និង ព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធទាំងឡាយតែងដឹងនូវផលរបស់ទាន ។ ដោយហេតុនោះឯង ព្រះសាស្ដាកាលសម្ដែងសុត្តន្ត: ក្នុងឥតិវុត្តកៈ បានត្រាស់ថា

ឯវញ្ចេ ភិក្ខវេ សត្តា ជានេយ្យុំ ទាន-សំវិភាគស្ស វិបាកំ, យថាហំ ជានាមិ, ន អទត្វា ភុញ្ជេយ្យុំ, ន ច នេសំ មច្ឆេរមលំ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋេយ្យ។ យោបិ នេសំ អស្ស ចរិមោ អាលោបោ ចរិមំ កពឡំ, តតោបិ ន អសំវិភជិត្វា ភុញ្ជេយ្យុំ, សចេ នេសំ បដិគ្គាហកា អស្សុ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខវេ សត្តា ន ឯវំ ជានន្តិ ទានសំវិភាគស្ស វិបាកំ, យថាហំ ជានាមិ, តស្មា អទត្វា ភុញ្ជន្តិ, មច្ឆេរមលញ្ច នេសំ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វដឹងផលនៃការចែកទាន ដូចជាតថាគតដឹងដូច្នោះ បើមិនទាន់ឲ្យទានទេ ក៏មិនហ៊ានបរិភោគឡើយ មួយទៀតមន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ របស់សត្វទាំងនោះ ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្តបានឡើយ ។ ទោះបីពំនូកបាយជាដំបូង ដុំបាយជាដំបូង ឯណារបស់សត្វទាំងឡាយនោះ សត្វទាំឡាយមិនបានរំលែកអំពីពំនូតបាយនោះ ក៏មិនបរិភោគឡើយ បើសត្វទាំងនោះមានបដិគ្គាហកបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតដឹងផលនៃការឲ្យ និងការចែករំលែកយ៉ាងណា សត្វទាំងឡាយ មិនដឹងយ៉ាងនោះទេ ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ សត្វទាំងឡាយមិនបានឲ្យទានហើយ ទើបហ៊ានបរិភោគ មួយទៀត មន្ទិល

សេចក្តីកំណាញ់ ក៏តែងគ្របសង្កត់ចិត្តសត្វទាំងឡាយនោះ[1] ។

ព្រះពោធិសត្វ ទ្រង់មានបីតិបាមោជ្ជៈកើតឡើងក្នុងថ្ងៃ**ឧត្តមង្គល**របស់ខ្លួន ទើបទ្រង់ច្រៀងនូវ**ឧទាន-គីតៈ** ២ គាថានេះ ។ ចាប់ពីពេលនោះមក ស្ត្រីរបាំទាំងឡាយរបស់ព្រះពោធិសត្វ ក៏នាំគ្នាច្រៀងនូវចម្រៀងនោះដោយគិតថា "នេះជាចម្រៀងជាទីពេញព្រះទ័យរបស់ព្រះរាជា" សូម្បីស្ត្រីជា**នាដកគន្ធព្វ**ដ៏សេសក្តី ជនដែលនៅក្នុងព្រះរាជវាំងក្តី អ្នករស់នៅក្នុងរាជធានីក្តី អ្នករស់នៅខាងក្រៅនគរក្តី អ្នកនៅក្នុងពេងសុរាក្តី តែងនាំគ្នាច្រៀងនូវចម្រៀងនោះដោយគិតថា "នេះជាចម្រៀងជាទីពេញព្រះទ័យរបស់ព្រះរាជារបស់ពួកយើង" ។ ពេលវេលាក៏កន្លងទៅយូរហើយ

---

[1] . ខុទ្ទក. ឥតិវុត្តក ទានសូត្រ បិ. ៥៣ ទំ. ២៥-២៦ ។

យ៉ាងនេះ ព្រះអគ្គមហេសីមានសេចក្ដីប្រាថ្នាចង់ដឹង
អត្ថន័យរបស់ចម្រៀងនោះ តែមិនអាចទូលសួរព្រះ
មហាសត្វ ។ លំដាប់នោះ ថ្ងៃមួយ ព្រះរាជាទ្រង់ជ្រះថ្លា
ក្នុងគុណសេចក្ដីល្អមួយរបស់ព្រះនាង ទើបត្រាស់ថា
"ម្នាលនាងដ៏ចម្រើន យើងនឹងឲ្យពរដល់នាង នាងចូរ
ទទួលពរចុះ" ។ ព្រះនាងទូលថា "ប្រពៃណាស់ បពិត្រ
ព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំម្ចាស់សូមទទួល" ។ ព្រះពោធិសត្វ
ត្រាស់ថា "ក្នុងបណ្ដាដំរីនិងសេះជាដើម យើងនឹងឲ្យអ្វី
ដល់នាង ?" ព្រះនាងទេវីទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិ
ទេព មិនមានរបស់អ្វីដែលខ្ញុំម្ចាស់មិនមាន ដោយ
អាស្រ័យព្រះអង្គឡើយ ខ្ញុំម្ចាស់មិនមានសេចក្ដីត្រូវការ
ដោយវត្ថុទាំងនោះ ប្រសិនបើព្រះអង្គមានសេចក្ដី
ប្រាថ្នាប្រទានពរ សូមត្រាស់ប្រាប់អត្ថន័យនៃចម្រៀង
ដែលព្រះអង្គនិពន្ធនេះ ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ចុះ" ។ ព្រះរាជា
ត្រាស់ថា "ម្នាលនាង នាងនឹងមានប្រយោជន៍អ្វីដោយ

ពរនេះ នាងចូរទទួលពរដទៃចុះ" ។ ព្រះអគ្គមហេសីទូលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ខ្ញុំម្ចាស់មិនមានសេចក្តីត្រូវការពរដទៃទេ សូមទទួលតែពរនេះប៉ុណ្ណោះ" ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា "ល្អហើយនាង យើងនឹងប្រាប់ ប៉ុន្តែយើងមិនប្រាប់ដល់នាងតែម្នាក់ក្នុងទីស្ងាត់ទេ យើងឲ្យរាជបុរសត្រាច់វាយស្គរប្រកាសក្នុងនគរពារាណសីដែលទំហំ ១២ យោជន៍ ឲ្យគេសាង**រតនមណ្ឌល**ត្រង់រាជទ្វារ ឲ្យគេរៀបចំ**រតនបល្ល័ង្ក** ឲ្យពួកអាមាត្យ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាដើមផង ឲ្យពួកអ្នកនគរផង ឲ្យពួកស្រី ១៦០០០ ផង អង្គុយចោមរោមជាបរិវារ ហើយយើងនឹងអង្គុយលើរតនបល្ល័ង្ក នៅកណ្តាលបរិស័ទទាំងនោះ ហើយនឹងសម្តែងប្រាប់" ។ ព្រះទេវីទូលថា "សាធុ ព្រះសម្មតិទេព" ។

ព្រះរាជាឲ្យធ្វើយ៉ាងនោះ ទ្រង់មានពួកមហាជនចោមរោម ហាក់ដូចជាសក្កទេវរាជដែលមានពួក

ទេវតាចោមរោម ទ្រង់ប្រដាប់លើរតនបល្ល័ង្ក ។ ចំណែកព្រះទេវីប្រដាប់តាក់តែង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ទ្រង់រៀបចំតាំងមាស ព្រះនាងសម្លឹងមើលដោយចុងភ្នែកម្ខាង ហើយគង់ក្នុងទីបែបនោះ រួចពោលថា "បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់អត្ថន័យចម្រៀងមង្គល ដែលព្រះអង្គរីករាយព្រះទ័យ ហើយតែងតែស្រែកច្រៀងនោះ ដល់ខ្ញុំម្ចាស់ ឲ្យបានជាក់ច្បាស់ ឲ្យដូចជាធ្វើព្រះចន្ទឲ្យពេញវង់ក្នុងកណ្ដាលអាកាសផងចុះ" ដូច្នេះហើយ ព្រះនាងក៏ពោលគាថាទី ៣ ថា

៣. អភិក្ខណំ រាជកុញ្ជរ
គាថា ភាសសិ កោសលាធិប
បុច្ឆាមិ តំ រដ្ឋវឌ្ឍន
ពាឡ្ហំ បីតិមនោ បភាសសិ ។

បពិត្រព្រះរាជកុញ្ជរ មានព្រះអធ្យាស្រ័យជាកុសល ទ្រង់ញ៉ាំងដែនឲ្យចម្រើន ព្រះអង្គត្រាស់គាថាទាំងឡាយរឿយៗ ខ្ញុំម្ចាស់សូមក្រាបបង្គំទូលសួរទ្រង់ព្រះអង្គមានព្រះទ័យ ប្រកបដោយបីតិក្រៃពេក ហើយទ្រង់ត្រាស់ (គាថាទាំងនុ៎ះ) ។

លំដាប់នោះ ព្រះមហាសត្វកាលនឹងធ្វើអត្ថ-ន័យរបស់គាថាទាំងឡាយនោះឲ្យជាក់ច្បាស់ ទើបត្រាស់ ៤ គាថា ថា

៤. ឥមស្មឹយេវ នគរេ
កុលេ អញ្ញតរេ អហុំ
បរកម្មករោ អាសឹ
ភតកោ សីលសំវុតោ ។

៥. កាម្មាយ និក្ខមន្តោហំ
ចតុរោ សមណេទ្ទសំ
អាចារសីលសម្បន្នេ
សីតភូតេ អនាសវេ ។

យើងបានកើតក្នុងត្រកូលមួយ ក្នុងក្រុងនេះដែរ ជាអ្នកស៊ីឈ្នួលធ្វើការងាររបស់បុគ្គលដទៃ ជាអ្នកសង្រួមក្នុងសីលយើងចេញទៅធ្វើការ បានជួបនឹងសមណៈ ៤ អង្គ លោក បរិបូណ៌ដោយអាចារៈ និងសីល មានសេចក្តីត្រជាក់ទាំងឥតមានអាសវៈឡើយ ។

៦. តេសុ ចិត្តំ បសាទេត្វា
និសីទិត្វា បណ្ណសន្ថតេ
អទំ ពុទ្ធាន កុម្មាសំ
បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។

យើងបានញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះសមណៈទាំងនោះ បាននិមន្តលោកឲ្យគង់លើកម្រាលស្លឹកឈើ លុះយើងមានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ បានប្រគេននំកុម្មាសៈដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធដោយដៃខ្លួនឯង ។

៧. តស្ស កម្មស្ស កុសលស្ស
ផលំ មេ ឯទិសំ ផលំ
អនុភោមិ ឥទំ រជ្ជំ
ផីតំ ធរណិមុត្តមំ ។

ឯផលរបស់យើងប្រាកដ ដូច្នេះនេះ ជាផលរបស់កម្ម ជាកុសលនោះ យើងសោយរាជ្យដ៏ស្ដុកស្ដម្ភប្រសើរលើធរណីនេះ ។

កាលព្រះមហាសត្វប្រាប់ផលកម្មដ៏ពិស្ដាររបស់ខ្លួនយ៉ាងនេះហើយ ព្រះទេវីស្ដាប់ហើយ ព្រះ

នាងមានព្រះទ័យជ្រះថ្លា ពោលថា "បពិត្រមហារាជ ប្រសិនបើព្រះអង្គជ្រាបផលទាន ដោយប្រចក្សយ៉ាងនេះហើយ តាំងតែឥឡូវនេះទៅ ព្រះអង្គបានជុំភត្តហើយ ត្រូវប្រគេនសមណព្រាហ្មណ៍ ដែលប្រកបដោយធម៌ (មុនហើយ) សឹមព្រះអង្គសោយ (ជាខាងក្រោយ)" ដូច្នេះកាលនឹងធ្វើការសរសើរព្រះពោធិសត្វ ទើបពោលថា

៨. ទទំ កុញ្ជ មា ច បមាទោ
ចក្កំ វត្តយ កោសលាធិប
មា រាជ អធម្មិកោ អហុ
ធម្មំ ចាលយ កោសលាធិប ។

បពិត្រព្រះអង្គមានព្រះអធ្យាស្រ័យ ជាកុសល សូមព្រះអង្គព្រះរាជទាន ហើយសូមទ្រង់សោយ សូម

ព្រះអង្គ ទ្រង់កុំប្រមាទ (ក្នុងបុណ្យទាំងឡាយ) សូមព្រះអង្គញ៉ាំងចក្កធម៌ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ បពិត្រព្រះរាជាមានព្រះអធ្យាស្រ័យ ជាកុសល ព្រះអង្គកុំជាអ្នកមិនប្រកប ដោយធម៌ សូមទ្រង់រក្សានូវអនុធម៌ ។

សេចក្តីអធិប្បាយ

*បពិត្រមហារាជ ដែលជាអ្នកមានអធ្យាស្រ័យក្នុងកុសល សូមព្រះអង្គញ៉ាំងធម្មចក្រ ដែលមាន ៤ ប្រការ មាន**បតិរូបទេសវាស** (ការរស់នៅក្នុងប្រទេសដ៏សមគួរ) ជាដើម ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ពិតមែនហើយ រថប្រក្រតីតែងទៅដោយចក្រ (គឺកង់) ទាំង ២, ប៉ុន្តែកាយនេះ រមែងទៅកាន់ទេវលោក (បាន) ដោយចក្រ (គឺកង់) ទាំង ៤ នេះ, ព្រោះហេតុនោះ ចក្រទាំង ៤ នោះ*

ដល់ការរាប់ថាជា **ធម្មចក្រ**[១] *។ ព្រះអង្គចូរញ៉ាំងចក្រនោះឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។*

មនុស្សដទៃដល់ការលម្អៀង ព្រោះសេចក្តីស្រឡាញ់ រមែងបៀតបៀនសត្វលោក រឹបអូសយកទ្រព្យសម្បត្តិ ដូចម៉ាស៊ីនគាបអំពៅ ជាអ្នកមិនប្រកបដោយធម៌ យ៉ាងណា សូមព្រះអង្គកុំជាអ្នកមិនប្រកបដោយធម៌យ៉ាងនោះ ។

---

(១). **ធម្មចក្ក ៤** *គឺ ៖*

១. បតិរូបទេសវាសោ *ការនៅក្នុងប្រទេសដ៏សមគួរ*

២. សប្បុរិសាវស្សយោ *ការចូលទៅសេពគប់នឹងពួកសប្បុរស*

៣. អត្តសម្មាបណិធិ *ការតម្កល់ទុកខ្លួនដោយល្អ*

៤. បុព្វេ កាតបុញ្ញតា *បុណ្យដែលបានធ្វើទុកហើយក្នុងកាលមុន ។*

(អង្គុត្តរនិកាយ ចតុក្កនិបាត ចក្កសូត្រ បិ. ៤២ ទំ. ៧៩)

*សូមព្រះអង្គគ្រប់គ្រង គឺរក្សា បានដល់ ទ្រង់កុំលះបង់នូវ**ទសពិធរាជធម៌**នេះ គឺ ៖*

ទានំ សីលំ បរិច្ចាគំ, អជ្ជវំ មទ្ទវំ តបំ;
អក្កោធំ អវិហឹសញ្ច, ខន្តិញ្ច អវិរោធនំ។

ទាន ១ សីល ១ បរិច្ចាគ ១ ភាពនៃចិត្តត្រង់ ១ ភាពនៃចិត្តទន់ ១ តបៈគឺឧបោសថសីល ១ ការមិនក្រោធ ១ ការមិនបៀតបៀន ១ ខន្តី ១ កិរិយាមិនភ្ញាត់ ១ [១]។

ព្រះមហាសត្វកាលនឹងទទួលពាក្យរបស់ព្រះនាង ទើបត្រាស់ថា

៩. សោហំ តថេវ បុនប្បុនំ

---

[១]. *ខុទ្ទក. ជាតក. អសីតិនិបាត មហាហំសជាតក បិ. ៦១ ទំ. ១២៨ ។*

វជុមំ អាចរិស្សាមិ សោភនេ
អរិយាចរិតំ សុកោសលេ
អរហន្តោ មេ មនាបាវ បស្សិតុំ ។

ម្នាលនាងមានខោមល្អ យើងនោះនឹងដើរតាមតម្រាយដែលព្រះអរិយៈធ្លាប់ប្រព្រឹត្តរឿយៗ មកនោះឯង ម្នាលនាងដ៏ល្អជាធីតារបស់ព្រះបាទកោសល ការបានចួបនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់យើងពន់ពេក ។

ក៏ឯព្រះរាជាត្រាត្រាស់ពាក្យនេះហើយ ទ្រង់សម្លឹងមើលសម្បត្តិ របស់ព្រះទេវី ក៏ត្រាស់ថា ម្នាលនាងដ៏ចម្រើន យើងប្រាប់កុសលកម្ម របស់ខ្លួនក្នុងភពមុនយ៉ាងពិស្តារដល់នាងហើយ, ចំណែកក្នុងស្ត្រីទាំងឡាយនេះ មិនមានស្ត្រីសូម្បីតែម្នាក់ដែលស្មើនឹង

នាងដោយរូប ឬដោយដំណើរយាងយាសកែក្រាយ នាងបានធ្វើកម្មអ្វី ទើបបានទទួលសម្បត្តិនេះ ដូច្នេះ កាលនឹងសួរ ទើបទ្រង់ត្រាស់គាថាបន្តទៀតថា

១០. ទេវី វិយ អច្ឆរូបមា
មជ្ឈេ នារិគណស្ស សោភសិ
កឹ កម្មមកាសិ ភទ្ទកំ
កេនាសិ វណ្ណវតី សុកោសលេ ។

ម្នាលនាងសុកោសលធីតា នាងប្រៀបដូចជាស្ត្រីទេពអប្សរ ជាទេវធីតា (របស់សក្កទេវរាជ) ឆើតឆាយ ក្នុងកណ្ដាលនៃពួកនាងនារី នាងបានធ្វើនូវកម្មដ៏ចម្រើនដូចម្ដេច នាងមានសម្បុរល្អ ដោយហេតុអ្វី ។

គាថានេះមានសេចក្ដីថា ម្នាលនាងសុធីតា របស់ព្រះបាទកោសលដ៏ចម្រើន នាងមានឧបមាដូច

*ទេពអប្សរ ដោយរូបសម្បត្តិ ស្រស់ស្អាតដ៏លើស ក្នុងកណ្តាលពួកនារី ដូចជាទេវធីតាណាមួយរបស់សក្កទេវរាជ ក្នុង**តិទសបុរី**ឋានត្រៃត្រឹង្ស ក្នុងកាលមុន នាងបានធ្វើកល្យាណកម្មអ្វី ព្រោះហេតុអ្វី ទើបនាងមានសម្បុរបែបយ៉ាង ។*

លំដាប់នោះ ព្រះនាងទេវីកាលនឹងប្រាប់កល្យាណកម្មក្នុងកពមុនដល់ព្រះរាជា ទើបត្រាស់គាថាទាំង ២ ដ៏សេសថា

១១. អម្ពដ្ឋកុលស្ស ខត្តិយ
ទាស្យាហំ បរបេសិយា អហុំ
សញ្ញតា ច ធម្មជីវិនី
សីលវតី ច អបាបទស្សនា ។

បពិត្រក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំម្ចាស់ជាទាសីបម្រើអ្នកដទៃ របស់ត្រកូលអម្ពដ្ឋៈ ជាស្ត្រីសង្រួម ចិញ្ចឹមជីវិតដោយធម៌ មានសីលធម៌មានការឃើញមិនអាក្រក់ ។

១២. ឧទ្ធដភត្តំ អហំ តទា

ចរមានស្ស អទាសិ ភិក្ខុនោ

វិត្តា សុមនា សយំ អហំ

តស្ស កម្មស្ស ផលំ មមេទិសំ ។

កាលនោះ ខ្ញុំជាស្ត្រីមានចិត្តត្រេកអររីករាយខ្លួនឯង បានប្រគេនភត្តដែលគេដួស (ទុកបម្រុងខ្ញុំ) ដល់ភិក្ខុ (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ) ដែលត្រាច់ទៅ (ដើម្បីបិណ្ឌបាត) ផលប្រាកដដូច្នេះនេះ គឺជាផលនៃបុញ្ញកម្មនោះ ។

សេចក្តីអធិប្បាយ

បានឮមកថា សូម្បីព្រះនាងទេវី ក៏ជាអ្នកអាច

រលឹកជាតិបានដូចគ្នា, ព្រោះហេតុនោះ ព្រះនាងទើប
ទូលព្រះរាជា ដោយកំណត់ដឹងដោយ
ជាតិស្សរញ្ញាណរបស់ខ្លួន ។

ព្រះនាងពោលថា បពិត្រមហារាជ ក្នុងកាល
មុន ខ្ញុំម្ចាស់ជាទាសីរបស់ត្រកូលកុដុម្ពិយៈមួយក្នុង
ក្រុងសាវត្ថី កាន់យកភត្តដែលជាចំណែកដែលខ្លួន
បាន ចេញទៅ បានឃើញព្រះបច្ចេកពុទ្ធមួយអង្គ
ដែលកំពុងត្រាច់បិណ្ឌបាត ខ្ញុំម្ចាស់លះតណ្ហារបស់ខ្លួន
ជាអ្នកដល់ព្រមដោយគុណមានការសង្រួមជាដើម
ជឿកម្មផល បានប្រគេនភត្តនោះដល់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ
អង្គនោះ, ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ឋិតនៅជរាបដល់អស់អាយុ
ហើយ ធ្វើកាលកិរិយា បានកើតក្នុងផ្ទៃព្រះអគ្គមហេសី
របស់ព្រះបាទកោសលក្នុងក្រុងសាវត្ថីនោះ ឥឡូវនេះ

ខ្ញុំម្ចាស់កំពុងបម្រើព្រះបាទារបស់ព្រះអង្គ បានសោយសម្បត្តិបែបនេះ, ផលកម្មរបស់ខ្ញុំម្ចាស់នោះ ជាយ៉ាងនេះឯង ។ ក្នុងរឿងនោះ ដើម្បីសម្ដែងភាវៈនៃទានដែលឲ្យដល់អ្នកដល់ព្រមដោយគុណ ជាទានមានផលច្រើន គួរសម្ដែងឲ្យពិស្ដារដោយគាថាមានជាអាទិ៍ថា

អគ្គតោ វេ បសន្នានំ *កាលបើពួកសត្វជ្រះថ្លាក្នុង (ព្រះរត្នត្រ័យ) ថាជារបស់ប្រសើរ ដូច្នេះផង*[១] ។

ឯស ទេវមនុស្សានំ, សព្វកាមទទោ និធិ *កំណប់ទ្រព្យ គឺបុណ្យនុ៎ះ ឲ្យនូវសេចក្ដីប្រាថ្នា គ្រប់យ៉ាងដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ*[២] ។

---

[១]. ឥតិវុត្តក. បិ. ៥៣ ទំ. ១១៨ ។ (២). ខុទ្ទកបាឋ. បិ. ៥២ ទំ. ១៧ ។

ព្រះរាជានិងព្រះទេវីសូម្បីទាំង ២ អង្គនោះ ត្រាស់ប្រាប់**បុរិមកម្ម**របស់ខ្លួនដោយពិស្តារយ៉ាងនេះហើយ ចាប់ពីពេលនោះមក ទ្រង់បានឲ្យសាងទានសាលា ៦ កន្លែង គឺ ត្រង់ទ្វារនគរទាំង ៤ កន្លែង ត្រង់កណ្តាលនគរ ១ កន្លែង និងត្រង់ទ្វារនិវេសន៍ ១ កន្លែង ទ្រង់ធ្វើឲ្យមាននន្ទ័លលើកឡើងហើយ ទូទាំងសកលជម្ពូទ្វីប ញុំាងមហាទានឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ទ្រង់រក្សាសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ក្នុងពេលអស់ព្រះជន្ម ព្រះអង្គទាំងពីរមានសួគ៌ជាទីទៅខាងមុខ ។

ជាតកាវសាន

ព្រះសាស្តានាំព្រះធម្មទេសនានេះមកហើយ ទ្រង់ប្រជុំជាតកថា

- **តទា ទេវី រាហុលមាតា អហោសិ** ព្រះទេវីក្នុងកាលនោះ បានមកជារាហុលមាតា

- **រាជា បង អហាមេវ អហោសឹ** ចំណែក ព្រះរាជា គឺ **តថាគត** នេះឯង ។

កុម្មាសបិណ្ឌិជាតក ចប់ ។

(ជាតកដ្ឋកថា សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក សត្តក និបាត គន្ធារវគ្គ កុម្មាសបិណ្ឌិជាតក បិដកលេខ ៥៩ ទំព័រ ១០៧)